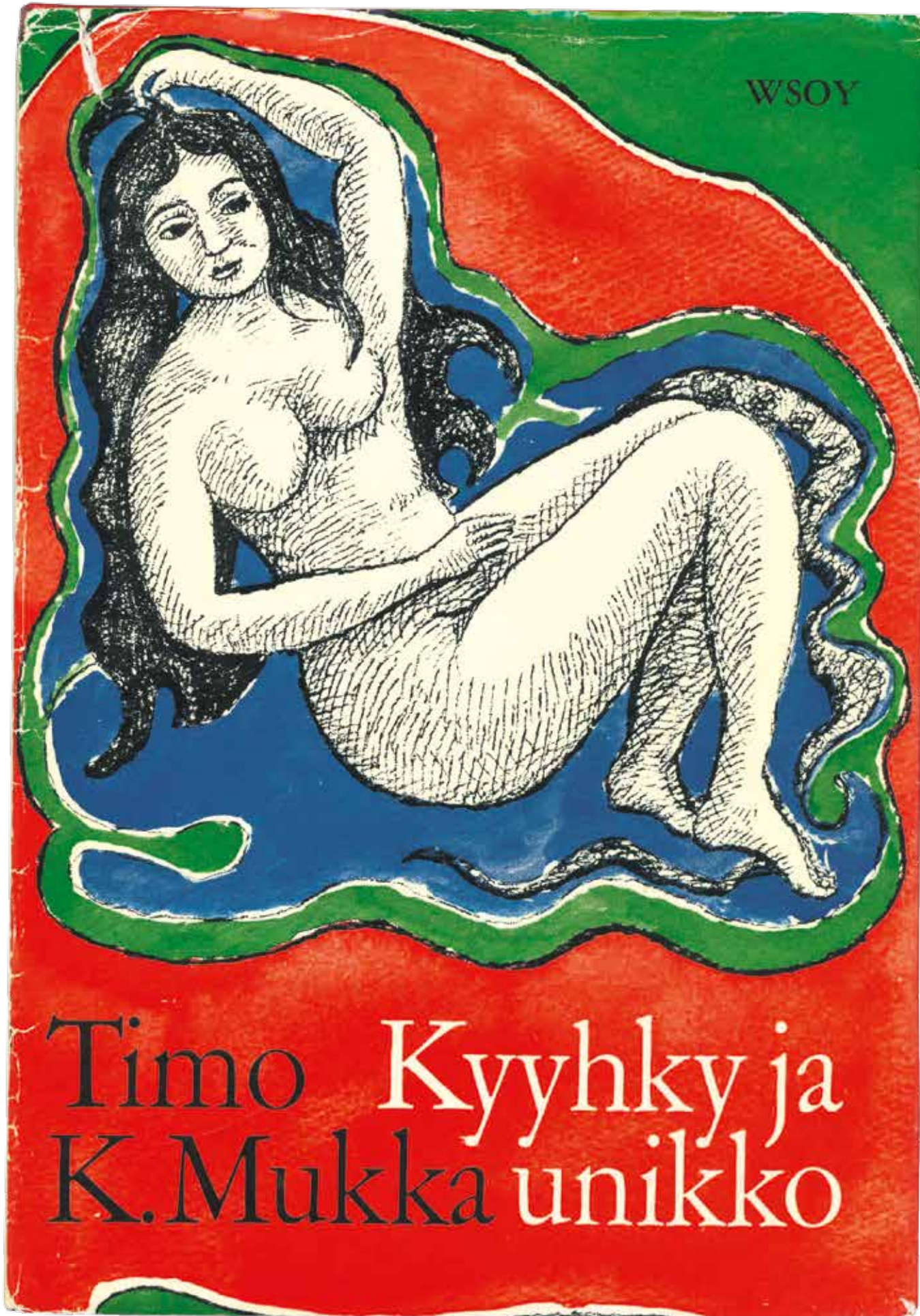

KYYHKY JA UNIKKO 1970

”ON VAIN ERÄMAA, PIKKU DARJA”

Mukka kirjoitti Vilho Vikstenille WSOY:öön:

Orajärvi 30.8.1970

Terve, ja ohessa paketti jota pelkään lähettää. Sivumäärä on niin kuin näet vain puolet siitä, mitä tarkoitukseni oli, mutta yksinkertaisesti epäonnistuin siinä suhteessa. Sisällöstä minun ei kannata puhua mitään, näet senkin kun luet. Olen kuitenkin tyytyväinen, koska aivan viime viikkoina olen saanut monen vuoden jälkeen langan päästä kiinni ja viihdyn taas kirjoituskoneen kanssa. En enää lupaa mitään, mutta minusta tuntuu, että alan saada kirjoittamisen luistamaan.

Tämä ”Kyyhky ja unikko” on tehty väkipakolla, vaikka aihe onkin pyörinyt päässäni pitkään – ainoa hyvä puoli siinä on mielestäni se, että sitä väkisin kirjoittessani olen taas saanut jonkinlaisen kontaktin kirjoittamiseen.

Toivon, että ilmoittaisit kirjeellä, mitä pidät ”Kyyhkystä ja unikosta” – soittaa minulle ei enää voi.

Terveisin
T K Mukka

Orajärvi 13.9.1970

Lähetän ohessa vain uudet liuskat ja jos ne mielestäsi passaavat piirustuksiin teen muut korjaukset korrehtuuriin. Ehdin sillä keinoin miettiä ehkä joitakin pieniä parannuksia, sikäli kuin niitä tässä vaiheessa voi tehdä.

Aloittelen uutta kirjaa.
Terveisin
Timo

P.S. Tämä jakso tulee viimeistä edelliseksi luvuksi.
T K M

Orajärvi 26.10.1970

Ohessa sopimus allekirjoitettuna. Minusta kirja on mukavan näköinen – kansineen. Jollain tavoin se tuo mieleen 40–50 luvun kirjan päälliset, mutta se saattaa olla pelkästään hyväksi. Muutenkin olo tuntuu helpotuneelta ja työvire on.

Terveiset Tuulalta.
Timo

Kyyhky ja unikko -kirjan sensuelliin kansikuvan jälkeen lukija kohtaa kannen liepeissä kriitikoiden kehuja Mukan edellisestä kirjasta *Lumen pelko*. Tamperelainen Aamulehti, helsinkiläinen Uusi Suomi ja oululainen Liitto todistivat samaa: Mukan novelleissa hengittää runo ja proosa toimii, Mukka kuljettaa lausetta kuin sivellintä, ja Mukka on kirjoittanut parhaan kirjansa.

Kyyhkyn ja unikon alkukappaleessa lukija saa tietää, mitä on tapahtunut. Kerronnan ainekset esitellään, ja lukijan katsottavaksi luodaan tapahtumapaikka kuin näyttämö. Kertoja selittää kirjan nimen symboliikkaa ja lainaa vieläpä, ennen kuin aloittaa, uutisen, jonka Pieti Kolström lukee lehdestä istuessaan erämaassa. Nuoren etelävietnamilaisen upseerioppilaan kohtalo rinnastuu Pietin pitelemän Darjan kohtaloon: ”Pikku Darja, niin kävi sinullekkin. Mikä onnettomuus. Siivet katkesivat.” Lukijalle on selvää, että tarina ei pääty hyvin eikä sitä kerrota helpoimmalla tavalla.

PROLOGIN ASEMESTA

Kerron Pieti Kolströmin, 37, ja Darja Paukun, 17, välisestä rakkaudesta – kysymys on vain muutamasta lyhyestä episodista, jotka lopulta ehkä jättävät koko kysymyksen avoimeksi. Ehkä se ei ollutkaan rakkautta. Se saattoi olla jotakin muuta. Yritän repiä ja levittää lyhyttä ja yksinkertaista asiaa niin paljon, että saisin näkyviin jotakin, mikä ehkä jää huomaamatta kun sanomalehdestä samantapaisen uutisten seasta luetaan: ”... löydettiin mätänemistilassa oleva nuoren tytön ruumis ... vedettiin rannalle ... tunnistettiin tutkimusten jälkeen Darja Paukuksi, joka katosi elokuussa ... nähty viimeksi synkkämieliseksi tunnetun Pieti Kolströmin seurassa ...” jne.

Toni Lahtinen kytkee väitöskirjassaan *Kyyhkyn ja unikon* tarinan suureen muuttoon, joka käynnistyi Suomes-

sa 1960–1970-luvulla ja vaikutti erityisen vahvasti Mukan omaan elämänpiiriin. Mukka seurasi Orajärven autiotumista ja rakennuksien ränsistymistä nuorten miesten muuttaessa Ruotsiin ja Etelä-Suomeen.

Lahtinen osoittaa Mukan sovitelleen romaaniinsa maaltamuuuttoa koskevaa kollaasiainesta: kirjan eräässä käsikirjoitusversiossa kuvataan Pohjoiskalotin pappeinkouksessa olleen keskeisenä aiheena muuttoliike ja sen aiheuttamat pulmat seurakuntien toiminnalle. Pappien joukossa herätti huomiota pohjoisnorjalainen naispappi ja sen myötä naispappeusasia: ”Sekä Ruotsissa että Norjassa on naispappeja, mutta Suomessa ei vielä tähän mennessä naista ole vihitty papiksi.”

Romaanin alkuversioiden köyhtynyt ja raskasmielinen kirjailija-päähenkilö lienee saanut innoituksensa Mukan omasta taloudellisesta ahdingosta, joka oli jatkunut vuosia ja huipentui *Kyyhkyn ja unikon* julkaisun aikoihin julkiseen protestiin, eroon Suomen Kirjailijaliitosta. Romaanin lopullisessa versiossa yhteys on häivytetty: päähenkilö on perheetön mainosmies.

Mukan tuotannon alkuaineet on Lahtisen mukaan koottu *Kyyhkyyn ja unikoon*: balladimuoto, pohjoisen kuvaus, epäonninen rakkaus, maan vertautuminen naiseen ja modernisaation kritiikki.

Elina Armisen mukaan Pietin hahmo on sukua Mukan muille omaelämäkerrallisille taiteilijahahmoille. Pietin menneisyyteen liittyvät vihjeet kytkevät hahmot ja tapahtumat 1960-luvun suomalaiseen yhteiskuntaan. Arminen korostaa Mukan koko myöhäistuotannon olevan suhteessa oman aikansa avainkysymyksiin. Hän nostaa Mukan esiin aikalaiskirjailijoiden Hannu Salaman, Pentti Saarikosken ja Markku Lahtelan rinnalle kirjailijana, joka niveltää välittömiä päivänkohtaisia puheenaiheita osaksi kirjallisuutta. Armisen tutkimus vahvistaa niiden aikalaiskriitikoiden huomioita, joiden mukaan Mukan tuotannon keskeisin lähtökohta oli yhteiskunnallisen vastuun kantaminen.